

Lassan, tűnődve...

Slowly and Meditating

Művésztelepeken megfigyelőként részt venni annak, aki egy egyenes vonalat sem tud húzni, az maga a csoda! A laikus megáll a művész mögött és ámulattal tapasztalja, hogy az üres vászon egyszer csak megtelik élettel: vonalakkal és színekkel. Am még ezt az élményt is lehet fokozni! Igazi varázslat részesevé válik az, aki megtapasztalja, hogy a szobrász keze nyomán hogyan születik meg a mű. Békésen, a Csuta Nemzetközi Művésztelepen két évvel ezelőtt nap mint nap nyomom követhettem, amikor a Szigetváron élő és alkotó Vanyúr István a hat méter magas, tömör tölgyfából kifaragta a református templom kertjébe kerülő Kálvin János-szobrot.

Házunk udvarán már óvodás koromban is szerettem furkósbotokat farigcsálni – mondja a művész. – Különösen büszke voltam arra a jól sikerült lólábra, melyre egy kigyó tekeredett rá. 1968 júniusában, az első osztály végén megnyertem az iskolai aszfaltrajzversenyt. A két mozgásban lévő lovast, a vágató indiánt és cowboyt ábrázoló „alkotásomért” egy kislányoknak szóló könyvet kaptam ajándékba. Nagyon irigyletem a bátyámat, mert ő ugyancsak harmadik helyezett lett, de a teljesítményét *A kópányi aga testamentuma* című kalandregény-nyel jutalmazták...

■ Hamar eltelnek az általános iskolás évek és eljön a továbbtanulás ideje.

– Harkányfürdőn jártam iskolába és asztalos, kovács vagy szobafestő akartam lenni. Am az igazgatónóm úgy látta, hogy valami több mocorog bennem, ezért elküldött Siklóra, a messze földön híres művész-pedagógushoz, Vida Dezsőhöz. Lekéstem a buszt, így első alkalommal egyszerűen átgyalogoltam hozzá. Kaptam tőle egy tévédoboznyi asztalosipari hulladékot, melynek darabjaiból ragasztással hoztam létre konstruktív szobraimat. Az esernyővázból eszkábált metszőkéssel pedig a maradék műanyagpadló darabokból linómetszeteket készítettem. Alkotókedvem a húsvágódeszka sem úszta meg, az lett a fametszetdúc. Dezső bácsi nagyon nyitott személyiség volt. Hetente jártam hozzá és örömmel vittem neki a legújabb „műalkotásaimat”. Okos taná-

csaival nagyon felpörgetett, voltaképpen ő indított el azon az úton, melyen azóta is járok. A remek rajztanár emlékéit legalább nyolcvan hajdani tanítványa a mai napig ápolja. A Siklósi Szalon előtt minden évben megrendezésre kerül a Siklós Art, ahol a legújabb műveinket mutatjuk be a nagyközönségnek.

■ A hetvenes években csak Budapesten, Szegeden és Pécsen működött művészeti szakközépiskola, ahová nagyon nehéz volt bekerülni...

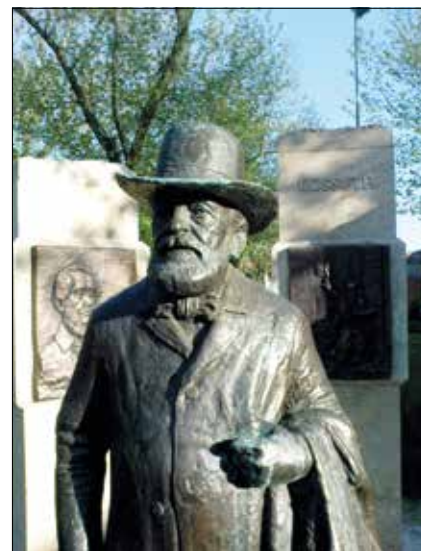
– Így igaz, mert amikor én jelentkeztem Pécsre, akkor is csupán ketten jutottunk be. Nagyon jó hangulatban telt az idő, hiszen együtt voltunk kollégisták a zenészekkel és a balett-táncosokkal. A grafika szakra szerettem volna bekerülni, de ötvös szakra vettek fel, azért szorgalmasan jártam a rézkarcszakkörbe és szobrászkodni is. A középiskolában a fiatal, lelkes Farkas László volt a tanárunk, aki mesélt, csak mesélt, így szóban szinte már mindent tudtunk a szobrászatról. De még többet akartunk, ezért az órák után rohantunk a könyvtárba, hogy utánaolvassunk az igazi nagyoknak. Kialakult egy önképző kör, melyben egymást inspiráltuk. Már-már elhittük, hogy aki nem szobrász, az biztos, hogy a vesztesek táborába tartozik.

■ Miért éppen a szobrászat ragadta magával?

Participating as an observer in artists' colonies when you cannot even draw a straight line is a real treat! A non-professional stands behind an artist and is amazed to see that the empty canvas is soon filled with life: lines and colours. Yet this experience can be enhanced, too. You are involved in a miracle when you see how a work of art made by a sculptor. Two years ago in Békés in the Csuta Artists' Colony I could follow day by day as István Vanyúr carved a sculpture of Calvin, which was to be placed in the garden of the Reformed church, out of a 6-metre high solid oak tree.

As a little child I liked carving sticks in the garden of our house – says the artist. I was especially proud of the well-made horse leg enwound by a snake. In June 1968, when I just finished the first grade in school, I won the asphalt drawing competition in the school. As a price for the picture showing two galloping Indians and a cowboy I received a book that was meant for girls. I envied my older brother, because he came only third, but he got the adventure book entitled *The Aga's Testament*.

■ Soon you finished primary school and went on studying.

Kossuth, 2007, részlet

– Már óvodásként megcsodáltam a híres harkányi termálvizes kút szépségét. A klasszicista stílusú terrakotta kút négy kecses nőfigurája teljesen lenyűgözött. A kis tökféjében már akkor megfordult a gondolat, hogy aki ilyen tud csinálni, az biztos az élet napos oldalán jár...

■ Hogyan sikerült bejutnia a szakközépiskola után a Magyar Képzőművészeti Főiskolára?

– Nehezen! Hiába volt jó hírű a pécsi képzés, a főiskolára nagy volt a túljelentkezés, így engem is csak harmadik nekifutásra vettek fel. A Kossuth-díjas Vígh Tamás lett a mesterem, aki nagyon jó szobrász, kiváló pedagógus és széles látókörű ember volt. Három éven át fakultatív grafika szakra is jártam. Akkoriban a tanár szak még kötelező volt, a megélhetésem alapját a mai

– I attended the school in Harkányfürdő, and I wanted to be a joiner, a blacksmith or a house-painter. But the director of the school thought there was some kind of a talent in me, so she sent me to Siklós, to the famous artist teacher, Dezső Vida. I missed the bus, so at the first time I simply went to him on foot. He gave me a box of carpenters' waste which I used to make my constructive sculptures with glue. And with the knife I made from an umbrella I used the waste plastic floor pieces to make lino-cuts. Another victim of my creativity was the chopping board, as I made the base for woodcuts. Dezső was a very open person. I visited him every week and took my latest "artworks" to him. His wise advice gave turned me on, and he was the one who set me on the path which I have been following since. The memory of

László Farkas, who was just talking and talking about sculpture, so we knew nearly everything about it in theory. But we wanted more, so after the lesson we ran to the library to read about the great artists. A self-study circle was formed in which we inspired each other. We nearly believed that if somebody is not a sculptor, then they must belong to the group of losers.

■ Why were you mesmerised by sculpture?

– As a little child I admired the beauty of the famous thermal water fountain in Harkány. The four graceful terracotta female figures of the classicist fountain fascinated me. As young as then I thought if somebody can make such a sculpture, they must be on the bright side of life...

Kismadár – tölgy- és cseresznyefa

Casanova magánya – tölgy- és szilvafa

Életfa – vörösfenyő

napig a tanítás biztosítja. Tíz éven át Budapesten a Jaschik Ákos Művészeti Szakközépiskolában tanítottam, most pedig a kaposvári Zichy Mihály Művészeti Szakközépiskola tanára vagyok. Tanítványaimat nem akarom mindenáron a művész életformára rábeszélni, mert nagyon nehéz ezen a pályán érvényesülni. Az a lényeg, hogy az életben mindenki találja meg a helyét.

■ Hol állították fel az első köztéri szobrát?

– 1982 és 1988 között voltam a Magyar Képzőművészeti Főiskola növendéke. Épphogy megszáradt a tinta a diplomámon, amikor a Szigetvár melletti Rózsafa nevű település tanácselnöke megrendelt tőlem egy Tinódi Lantos Sebestyén-szobrot. Egy kikötése volt: ne kerüljön sokba! Egy-egy

that excellent art teacher is still cherished by at least 80 former disciples. Before the Siklós Salon every year the Siklós Art is organised, where we can show our new works to the public.

■ In the 70s there were secondary art schools only in Budapest, Szeged and Pécs. And it was very difficult to get in...

– That's right, because when I applied to Pécs only two of us were admitted. That time was spent in good atmosphere, since we were boarded together with musicians and ballet dancers. I wanted to get into the graphic department, but I was accepted to the goldsmith department. Yet I kept going to the etching study group and did sculpture as well. In the secondary school we had a young and enthusiastic teacher,

■ How could You enter the Hungarian College of Fine Arts after graduating from the secondary school?

– It was hard. Although the training in Pécs was really good, the over-application for the college courses was very high, so I was only accepted after the third trial. My master was Kossuth Prize winner Tamás Vígh, who was a very good sculptor, an excellent teacher and a man of wide perspectives. For three years I also attended the graphic department. At that time it was compulsory to do the teacher training faculty, which still gives me a living. For ten years I taught at the Jaschik Ákos Secondary Art School in Budapest. Now I am the teacher of the Zichy Mihály Secondary Art School in Kaposvár. I don't want to push my students to become

szobor megrendelésekor sajnos még ma is ez a legfőbb szempont...

■ Melyik alapanyag a kedvence?

– Kővel, fával, bronzsal egyaránt szeretek dolgozni és szívesen készítek kisplasztikákat is. A téma mindig meghatározza az anyagválasztást. Természetesen a köztéri szobrok csak megrendelésre és időálló anyagból készülhetnek.

■ Az elmúlt három évtizedben számos köztéri szobrot készített és a kiállítótermek tárlatainak is állandó résztvevője.

– A 2016-os évet egy szekszárdi kiállítással zártam, 2017 márciusában pedig Pécsen volt önálló tárlatom. A hevesi művésztelep alapító tagja vagyok és tíz esztendőn át, évente többször is, visszajártam egy ausztriai faszobrász szimpóziumra. A lendvai, törökbálinti és a hegykői művésztelep munkájában szintén rendszeresen részt veszek. Pécsváradon egy Szent György-szobrom látható, a budapesti Stefánia-kertet pedig két kis kőszobrom díszíti.

■ Alkotásai külföldön is láthatók?

– Horvátországban három városban található egy-egy alkotásom. A Stuttgart mel-

artists, because it is very difficult to be successful in this career. The most important thing is to find your way in life.

■ Where was Your first public place sculpture erected?

– I attended the Hungarian College of Fine Arts between 1982 and 1988. I had just graduated from the college when the President of the Common Council in Rózsafa, a small settlement near to Szigetvár, ordered a sculpture of Sebestyén Tinódi Lantos from me. He only had one condition, it should not be expensive! Unfortunately, sometimes this is still the main point when a sculpture is ordered.

■ What is Your favourite material?

– I like working with stone, bronze and wood. And I like making statuettes as well. The subject always defines the choice of material. Of course, the sculptures in public places are only made for orders and from worthy material.

■ In the past three decades You have made many sculptures for public spaces and You regularly participate in exhibitions.

letti Eppingenben szintén van egy köztéri szobrom, Ausztriában pedig több helyen is felállították a faszobraimat. A Graz melletti Hausmannstatten városa számára vietnami márványból két ölelkező madarat faragtam. A madarak szép formája sokszor ihletett már egy-egy alkotás megformálására.

– I closed 2016 with an exhibition in Szekszárd, and I had a one-man exhibition in Pécs in March 2017. I am a founding member of the Heves Artists' Colony and for ten years I kept returning to a wood carving symposium in Austria. I regularly participate in the work of the Artists' Colonies in Lendva, Törökbálint and Hegykő. I have a St. George statue in Pécsvárad and two stone sculptures in the Stefánia Garden in Budapest.

■ Have You got any works abroad?

– There are sculptures I made in three towns in Croatia. There is also a stone statue in Eppingen, near to Stuttgart and my wood sculptures can be seen at many places in Austria. I carved two embracing birds of Vietnamese marble for Hausmannstatten, a town near to Graz. The beautiful shape of birds have often inspired me to make new works of art.

■ The first portrait of Sebestyén Tinódi Lantos was followed by many more...

■ Az első, Tinódi Lantos Sebestyén-portrét az évek során több másik is követte...

– Szívesen készítek köztéri portrészobrokat, melyek megpróbálnak hasonlítani az adott személyre. A soproni egyetem kertjében Gál János professzorról készült bronzszobrom szeptemberben avattuk fel.

■ A tavalyi Zalaszentgyörgyi Nemzetközi Művésztelepen Deák Ferenc mellszobrát mintázta meg. Sokszor láttam, József Attila szavaival élve, hogy lassan, tűnődve szemléli a készülő művet...

– Deák a Zala megyei Söjtörön született és ezer szállal kötődik ehhez a régióhoz. Az egyre szépülő Zalaszentgyörgyön a Testvértelepülések Parkjának látványa fogadja a falucskába érkezőket. A település polgármestere, Kovács Dezső és a művésztelep vezetője, Buday Mihály bízott meg a Deák-portré elkészítésével, mely a park Zalai Panteon részébe kerül majd felállításra. Igyekeztem a haza bölcsének szigorú tekintetét, határozottságát megmintázni. Deák Kossuth ellentéte. Ő nem akart forradalmat: szigorúan tartotta a gyeplőt, így vissza tudta fogni az ellenfeleket. Voltaképpen neki köszönhetjük a kiegyezés utáni békeéveket.

Szendi Horváth Éva

– I like making public space portraits which try to resemble the person. In the garden of the University of Sopron my bronze statue of Professor János Gál was unveiled in September.

■ Last year in the Zalaszentgyörgyi International Artists' Colony You made the bust of Ferenc Deák. As the poet Attila József said, You watch the work in hand slowly and meditating...

– Deák was born in Söjtör, in Zala County and had many connections with this region. In Zalaszentgyörgy, which is getting more and more beautiful, the visitors are welcomed by the sight of the Twin-Cities Park. Dezső Kovács, mayor of the village and Mihály Buday, leader of the artists' colony commissioned me to make the Deák portrait, which will be placed in the Zala Pantheon of the park. I tried to grab the strict look and the confidence of the "Wise Man of the Nation". Deák was the opposite of Kossuth. He did not want to have a revolution. He kept a tight rein, so he could hold back the enemy. The peaceful years after the Compromise can be thanked to him.